

Free heri heri for all

De Tolhuistuin in Amsterdam-Noord presenteert donderdag 1 juli een gevarieerd programma met allerlei theateractiviteiten omtrent Keti Koti. Er is Free Heri Heri For All, een project van KIP Republic. Gezamenlijk wordt heri heri gegeten om zo de afschaffing van de

slavernij te herdenken. Er zijn daarna voorstellingen van onder meer dansgroep Solid Ground Movement, performer Junadry Leocaria en theatermaker Juersson Hermanus, die in een monoloog op zoek gaat naar zijn Curaçaose roots.

INTERVIEW Theater voor Keti Koti: 'Er moet meer aandacht komen voor de verhalen rondom de slavernij'

Marisa Monsanto en Otmar Watson van Theater voor Keti Koti zien Black Lives Matter als een kantelpunt. 'Er was opeens urgentie.'

In 1801 ging het toneelstuk *Kraspoekol of de Slaavernij* (1800) van Dirk van Hogendorp in première, vele jaren voordat Nederland op 1 juli 1863 de slavernij afschafte in Suriname en op de Nederlandse Antillen. Van Hogendorp doet verslag van de onmenselijke behandeling van tot slaafgemaakten in Nederlands-Indië. Hij pleit voor meer bewustwording. Het stuk werd welgeteld één keer gespeeld in de Haagse Schouwburg. De opvoering moest voortijdig worden gestaakt vanwege tumult in de zaal. Het chique Haagse theaterpubliek zat hier niet op te wachten. Er werd met stoelen gegooid. Het stuk verdween in een lade.

Daar wordt het deze dagen weer uitgehaald door meerdere theatergroepen. Het Nationale Theater in Den Haag organiseert lezingen en De Veenfabriek speelt in Leiden *Koken voor Tjampakka*: muziektheater inclusief een diner, gebaseerd op *Kraspoekol*. Dit zijn twee van de bijna dertig voorstellingen die deel uitmaken van het nieuwe, jaarlijkse initiatief Theater voor Keti Koti. In heel het land zijn woensdag en donderdag voorstellingen te zien die gaan over het koloniale verleden van Nederland.

Met dit initiatief sluit ook de theaterwereld aan bij Keti Koti ('verbroken ketenen') op 1 juli, de jaarlijkse herdenking en viering van de afschaffing van de slavernij in Nederland.

Het idee ontstond vorige zomer, toen de betogingen tegen racisme, geïnitieerd door Black Lives Matter, alles op zijn kop zetten, vertellen Marisa Monsanto en Otmar Watson, voorzitter en secretaris van het bestuur van Theater voor Keti Koti.

'Dat was een cruciaal kantelmoment', zegt Monsanto, die als strategisch adviseur en bestuurder in de culturele wereld actief is. 'We zijn toen met zijn allen assertiever geworden. Er was opeens urgentie. Er moest meer aandacht komen voor de verhalen rondom de slavernij en ons koloniale verleden. Juist ook in het theater. Het is niet genoeg om nog maar eens een Ibsen op te voeren. Als we het hebben over theater in deze

tijd, dan moet de vraag zijn: welke verhalen vertellen we?'

De afgelopen jaren besteedden enkele groepen onafhankelijk van elkaar aandacht aan Keti Koti: Het Nationale Theater, De Veenfabriek en Maas Theater en Dans bijvoorbeeld. 'Dat kon beter', zegt Watson, tevens directeur van culturele jongerenorganisatie Untold, die al bijna twintig jaar voorstellingen maakt over kolonialisme en slavernij. 'Met Theater voor Keti Koti willen we de sector niets opdringen, maar willen we iedereen, en vooral ook jongeren, op het hart drukken: deze verhalen bestaan. Vergeet ze niet. Doe er wat mee.'

Op initiatief van Theater Na de Dam, een soortgelijke theatermanifestatie die elk jaar na de Nationale Dodenherdenking op 4 mei plaatsvindt, kwam een grote groep geïnteresseerden bijeen. Daaruit ontstond een toegewijde werkgroep, waarbij Monsanto en Watson direct aansloten. Het format van Theater na de Dam werd overgenomen: een landelijke manifestatie, waarbij theaters en andere instellingen hun programma rondom dit thema bundelen.

Monsanto en Watson zijn nu 'hooked', zeggen ze. Het initiatief is zo belangrijk geworden dat ze er een groot deel van hun tijd belangeloos in steken. Watson: 'Wat mij blijft verbazen is dat er nog altijd mensen zijn die vragen: Waarom kom je daar nu nog mee? Die slavernij is toch al zoveel eeuwen geleden? Alsof dat het minder erg maakt. Ik kom ook vaak mensen tegen die niet weten waar Keti Koti voor staat. Die onwetendheid, dat is onze motivatie. Uiteindelijk hopen we natuurlijk dat Keti Koti een nationale feestdag wordt. Dan kan niemand meer om ons heen.'

Over de naam van de manifestatie is lang gediscussieerd. Monsanto: 'Onze organisatie bestaat uit een heel diverse groep. En Keti Koti is eigenlijk een Surinaamse viering. We vroegen ons af of we geen mensen buitensloten. Zoals Antillianen, die niet zo veel hebben met Keti Koti. Zij hebben hun Tula-dag op 17 augustus.' Uiteindelijk is toch bepaald om aan te sluiten bij

Marisa Monsanto en Otmar Watson, voorzitter en secretaris van het bestuur van Theater voor Keti Koti

Foto Pauline Niks

De oude koloniale verhoudingen zijn verankerd in de sameleving en bepalen hoe wij naar elkaar kijken

Keti Koti, omdat die naam al bekendheid heeft. Monsanto: 'In marketing-terminen noem je dat kapitaal.' Het verhaal van de Curaçaose vrijheidsstrijder Tula krijgt op een andere manier aandacht.

Een belangrijke doelstelling, naast bewustwording van het publiek, is ook bewustwording van theatermakers en kunstinstellingen. Het ontbreekt in het theater domein aan repertoire over het koloniale verleden. 'Het dominante verhaal moet nu eindelijk van tafel', zegt Monsanto. 200 jaar na *Kraspoekol* is het publiek er wel klaar voor, denkt ze. Hun initiatief stimuleert daarom het creëren van nieuw werk. Dit jaar hebben ze door schrijfster Gisèle Mambré een

monoloog laten schrijven over Tula. Afgelopen zondag werd deze bij een voorstelling van jongerentheatergroep Studio 52nd voor het eerst voorgedragen door psychiater Glenn Helberg.

Monsanto: 'Dat was heel indrukwekkend. In Tula's boodschap zit zo veel. Hij zorgde ervoor dat de tot slaafgemaakten in opstand kwamen tegen hun onderdrukkers, ook al moesten ze dat met de dood bekopen. We moeten ons realiseren dat dit soort koloniale verhoudingen en beelden nog steeds in onze samenleving zijn verankerd en mede bepalen hoe wij naar elkaar kijken. Dat willen we bestrijden met de empathische kracht van theater.'

Vincent Kouters